

Список використаних джерел

1. Бем М.В. Міжнародно-правові погляди Рафала Лемкіна: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Одеса, 2014. 18 с.
2. Земан І. Студентський період життя та перші наукові кроки Рафаеля Лемкіна. *Вісник Львівського університету*. Серія міжнародні відносини. 2015. Вип. 37. Частина 2. С. 31–38.
3. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього від 9 грудня 1948 р. / Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text.
4. Рафаель Лемкін. Радянський геноцид в Україні (стаття 28 мовами) / ред. Роман Сербин, упорядник Олеся Стасюк. Київ: Майстерня книги, 2009. 208 с.
5. Сендс Ф. Східно-Західна вулиця. Повернення до Львова / пер. з англ. Павла Мигалья. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 652 с.
6. Chrószcz G. Rafał Lemkin (1900–1959) – koryfeusz ludzkich sumień. *EUNOMIA*. 2023. № 2 (105). S. 171–205.
7. Lemkin R. *Rządy państw Osi w okupowanej Europie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2013. 302 s.
8. Szawłowski R. *Rafał Lemkin. Biografia intelektualna*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Sedno, 2020. 648 s.

Базелюк Вікторія Володимирівна,
науковий співробітник відділу
дослідження проблем кримінального
права Науково-дослідного інституту
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
НАПрН України, кандидат юридичних
наук, доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІКИ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА, ЧЕРВОНОГО ШВМІСЯЦЯ, ЧЕРВОНОГО КРИСТАЛА

Зважаючи на те, що ХХІ століття є епохою інформаційного суспільства, захист інформаційної безпеки будь-якої держави, в тому числі й України, наразі має бути на першому плані. Найбільш дієвим інструментом тут є Кримінальний кодекс, положення якого спрямовані в тому числі

й на захист суспільних відносин відносин від несанкціонованого використання та поширення певних видів інформації.

З часу прийняття символів Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала їх застосування регулярно зустрічається з труднощами, а самі вони є предметом постійних дискусій. Виходячи з того, що будь-яке використання розглядуваної символіки, несанкціоноване Женевськими конвенціями і Додатковими протоколами до них, є зловживанням, держави-учасниці, зобов'язалися прийняти кримінально-правові заходи, що дозволяють попереджати і припиняти випадки незаконного використання емблеми як у мирний, так і у воєнний час [1, с. 108]. В той же час норми міжнародного права не будуть ефективними без належної їх імплементації у законодавство окремих держав.

Так, до КК України було включено ст. 435, якою передбачено відповідальність за незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею, та ст. 445, якою передбачено відповідальність за незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала.

Проте наразі ще залишаються дискусійні питання стосовно окремих ознак складів даних кримінальних правопорушень та застосування цих норм на практиці. У зв'язку з цим існує необхідність подальших наукових пошуків у даній сфері.

Основною проблематикою в діючих редакціях ст. 435, 445 КК України являється розмитість та не конкретизованість їх викладення в Кримінальному Кодексі України. Також ст. 435, 445 КК України носять бланкетний характер, і для правильної кваліфікації цих кримінальних правопорушень необхідно додатково аналізувати міжнародне та національне законодавства України. Дані факти ускладнюють проблематику правильної кваліфікації кримінального правопорушення та його правозастосування [2, с. 101].

У судовій практиці України неодноразово були встановлені факти, коли особи з корисливих мотивів, імітуючи своє відношення до руху Червоного Хреста (саме представляючись усно, без наявних письмових підтверджень) заволодівали грошовими коштами та майном громадян, підриваючи тим самим авторитет Міжнародного руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Так, щодо досліджуваного питання, злочинець однією дією посягає на два об'єкти: економічні відносини власності

(ст. 185, 190 КК України); міжнародний правопорядок у сфері використання символіки Червоного Хреста (ст. 445 КК України). Але за рішеннями судів фактично було забезпечено охорону одним охоронюваним законом інтересам (рішення суду тільки по ст. 190 КК України), а іншим не забезпечено. На підтвердження вказаного можна навести приклад із судової практики. Так, Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області, розглянувши кримінальне провадження про обвинувачення гр-ки А. у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 190 КК України, встановив, що 27.02.2015 р. близько 18.00 год. гр-ка А. зайшла в приміщення квартири та, представившись представником організації «Червоний хрест», під приводом надання соціальної допомоги, шляхом обману, з корисливих мотивів заволоділа грошовими коштами гр-ки Б. у розмірі 400,00 грн. Також 28.02.2015 р. близько 10.00 год. гр-ка А. зайшла в приміщення квартири та, представившись представником організації «Червоний хрест», під приводом надання соціальної допомоги, шляхом обману, з корисливих мотивів заволоділа грошовими коштами гр-ки В. у розмірі 450,00 грн. Крім того, 28.02.2015 р. близько 11.00 год. гр-ка А. зайшла в приміщення квартири та, представившись представником організації «Червоний хрест», під приводом надання соціальної допомоги, шляхом обману, з корисливих мотивів заволоділа грошовими коштами гр-ки Г. у розмірі 1000,00 грн. [3].

Однак, незважаючи на вказані обставини громадянці А. не було додатково інкриміновано кримінальне правопорушення, передбачене ст. 445 КК України. Таку ситуацію можна пояснити тим, що фізично символіка Червоного Хреста використана не була, а мало місце лише словесне її використання, що не підпадає під ознаки об'єктивної сторони даного кримінального правопорушення. У зв'язку з цим доцільним видається внесення відповідних змін до ст. 445 КК України з метою криміналізації не лише фізичного використання символіки, а й самовільного присвоєння повноважень Міжнародного руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Тим більше, що випадки, коли шахраї видають себе за представників зазначених організацій, є непоодинокими.

Список використаних джерел

1. Поповичук В. О. Міжнародні стандарти закріплення правопорушень у сфері незаконного використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала.

Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. 2018. Т. 29 (68). № 2. С. 108–114.

2. Поповичук В. О. Судова практика незаконного використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала в зарубіжних країнах, проблематика правозастосування та кваліфікації цих кримінальних правопорушень в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2020. Том 31 (70). № 5. С. 99–105.

3. Вирок Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 25 травня 2015 р., судова справа № 607/7490/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/46129905>.

Бакутін Євген Іванович,
старший викладач кафедри спеціальної
фізичної підготовки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ПІДСТАВ В УКРАЇНІ

Україна як демократична, соціальна, правова держава, при виробленні та здійсненні кримінально-правової політики, повинна орієнтуватись на принципи верховенства права, гуманізму, індивідуалізації заходів кримінально-правового характеру. У свою чергу реалізація принципу невідворотності кримінальної відповідальності й покарання повинна зазнавати раціональної модифікації. Розв'язання проблем забезпечення верховенства права, законності, безпеки держави та її громадян від суспільно небезпечних посягань, розроблення правових засобів впливу на злочинність і запобігання їй є одним з основних завдань кримінального законодавства України та практики його застосування.

Саме досконалість кримінального закону безпосередньо позначається на ефективності кримінально-правової охорони суспільних відносин, застосуванні кримінально-правових норм із дотриманням принципу законності. Складнощі на шляху реалізації кримінального законодавства, а також помилки, що їх припускаються при цьому процесі, послаблюють насамперед ефективність дії закону про кримінальну відповідальність, дискредитують правозастосовну діяльність відповідних органів державної влади [1, с. 2].